

PROJECTE ESCOLAR CENTRAT EN EL REFORÇ DELS VALORS DE LA COEDUCACIÓ POTENCIANT, ESPECIALMENT, EL PRINCIPÍ D'IGUALTAT I LA CONSTRUCCIÓ DE NOUS ROLS DE GÈNERE BASATS EN EL RESPECTE A LA DIFERÈNCIA, EN L'APRENENTATGE A TRAVÉS DE LA DIVERSITAT I EN EL DIÀLEG COM A NORMA DE RELACIÓ SOCIAL I RESOLUCIÓ DE CONFLICTES, ELABORAT PER L'IES EL CASTELL D'ESPARREGUERA.

D'acord amb la convocatòria de Premis a l'Escola Coeducadora de la Direcció General d'Ordenació Educativa i de l'Institut Català de la Dona, del curs actual.

Blanca Mampel i Maria Corominas

Esparreguera, juny de 1999.

<p style="text-align: center;">Nois i noies Projecte per la coeducació</p>
--

1. Breu descripció de les característiques del centre i de la tipologia de l'alumnat escolaritzat
2. Objectius a aconseguir
3. Organització i funcionament de les activitats o programes quant a metodologia, recursos i durada
4. Descripció de l'àmbit en què es realitza el treball: sessions de tutoria, setmanes culturals, activitats extraescolars, coordinació pedagògica
5. Persones responsables de l'organització i coordinació del treball, i, si s'escau alumnes participants

Aquest projecte neix de la voluntat d'ordenar i estructurar tot un seguit d'inquietuds respecte a la formació del nostre alumnat pel que fa a conductes discriminadores, que abasten tots els àmbits i les esferes de la vida humana.

Aquesta necessitat ve recollida per la llei:

- La Constitució Espanyola diu, en el seu article 14: *Els espanyols són iguals davant la llei sense que pugui prevaldre cap discriminació per raó de naixença, raça, sexe, religió, opinió o qualsevol altra condició o circumstància personal o social.*

- La LOGSE enuncia com un dels principis de l'activitat educativa *"la formació en la igualtat entre els sexes i en el rebuig a tot tipus de discriminació"*.

- En les consideracions generals sobre l'etapa d'Educació Secundària Obligatoria del Departament d'Ensenyament es fa referència a **La igualtat d'oportunitats** .....

Tot i així hi ha un desajustament entre la legislació i la realitat. Val a dir que, fins i tot, els documents elaborats pel propi Departament d'Ensenyament, com són la normativa d'inici de curs, el Reglament Orgànic de Centres, resolucions, etc. tenen una redacció sexista. Aquest és un exemple que tot i haver-hi una voluntat legislativa la pràctica és una altra.

És clar que la tradició i l'entorn social condicionen. Aquest fet obliga els centres educatius a buscar **estratègies d'intervenció** actives contra la discriminació, que moltes vegades per estar lligada a la rutina, es fa menys perceptible. Entenem, si més no, que un centre docent ha de contribuir, de manera significativa, a desfer tòpics i valorar noves perspectives i enfocaments.

És amb aquesta intenció que, al posar en marxa el nostre centre, el setembre del 96, es van definir les **línies d'actuació** que queden recollides en aquest projecte

*Aprofitem l'actual convocatòria de **Premis a l'Escola Coeducadora** com a incentiu per seguir treballant en aquesta línia i com a element engrescador per aquells "companys" que encara no "comparteixen" el projecte.*

1. Breu descripció de les característiques del centre i de la tipologia de l'alumnat escolaritzat.

L'IES El Castell és un centre nou, situat a la població d'Esparreguera, creat el setembre del 1996, que amb només tres anys de vida ha realitzat diverses actuacions en el tema de la coeducació, i que volem acabar d'integrar en el currículum del centre dels propers cursos. Aquest institut va néixer amb 3 grups de 1r curs i 5 grups de 3r curs d'ESO. Cada any ha anat ampliant la població d'alumnes i professorat de manera que el curs proper completarem totes les etapes amb 4 grups a 1r curs d'ESO, 4 grups a 2n, 3 grups a 3r i 4 grups a 4t. A Batxillerat tindrem 3 grups a 1r curs i 2 grups a 2n. A partir de l'any 2001, es preveu, també, l'oferta de Cicles Formatius de grau mitjà i superior.

Esparreguera és una població molt creixent els últims anys. Això fa que l'alumnat de l'Institut sigui de procedència molt diversa: del poble, de les urbanitzacions del voltant, de les poblacions del Bruc i Collbató i de nova residència, que provenen de diferents pobles del Barcelonès i del Baix Llobregat.

L'alumnat de l'Institut és, majoritàriament, castellanoparlant i de famílies de nivell social mitjà-baix.

2. Objectius a aconseguir

Entenem, en general, que:

Les activitats proposades, i desenvolupades, contribueixen a assolir les capacitats enunciades als **objectius finals d'etapa de l'ESO**, en particular, l'**objectiu 3**:

( ) Relacionar-se amb altres persones i participar en activitats de grup, adoptant actituds de flexibilitat, solidaritat, interès, i tolerància, per superar inhibicions i prejudicis i rebutjar tot tipus de discriminacions per raons d'edat, de raça, de sexe i de diferències de caràcter físic, psíquic, social i altres característiques personals.

Les activitats proposades, i desenvolupades, contribueixen a assolir les capacitats enunciades als **objectius finals d'etapa de Batxillerat**, en particular, els **objectius 12 i 15**:

( ) Participar de manera solidària i responsable en el desenvolupament i millora del propi entorn social.
( ) Adoptar actituds de solidaritat i tolerància per superar tot tipus de discriminacions i prejudicis.

L'educació en valors és tasca de tot el centre que, en qualsevol cas, facilitarà

les condicions perquè la llibertat, la racionalitat, la participació, el respecte a la diversitat i el reconeixement de la igualtat en drets i deures de totes les persones integrants d'aquesta comunitat educativa puguin exercir-se i ser efectius a qualsevol àmbit de treball del centre.

I, en particular, podem concretar que es pretén:

- Ajudar l'alumnat a triar el seu *currículum* i fer-ne un seguiment individual afavorint la igualtat d'oportunitats.
- Sensibilitzar el professorat que està treballant l'acció tutorial de la necessitat d'un model d'orientació coeducatiu.
- Potenciar espais de debat que fomentin la formació del professorat en l'àmbit coeducatiu.
- Facilitar la col·laboració entre el professorat per integrar el fet de la coeducació dins del *currículum* de totes les matèries.
- Implicar tots els elements educatius (alumnat, mares i pares, professorat, direcció, inspecció,...) per corregir totes les situacions discriminatòries i aconseguir *madurar* el pla d'actuació i organització del centre.
- Eliminació de la denominació de categories laborals explícitament o implícitament femenines com "*dona de neteja*", "*professor*" "*encarregat*" ... substituïnt-les per "*personal de neteja*", "*docent*", "*responsable*" ...
- Elaborar els models dels documents administratius més usuals a l'Institut amb redactat no sexista.
- Incloure en el reglament de règim intern la penalització de les ofenses verbals de naturalesa sexual.
- Promoure la presència de dones a càrrecs de responsabilitat.
- Despertar l'interès de l'alumnat pel tema de la discriminació de la dona mitjançant activitats que els ajudi a reflexionar.
- Explicitar en el Projecte Educatiu del centre el treball dels **continguts**: *formació de l'alumnat partint del reconeixement de les diferències de sexe i no acceptant una divisió sexista dels rols socials, afavorint un desenvolupament de l'alumnat en llibertat i en igualtat de drets i oportunitats.*
- Incorporar aquests continguts al *Currículum*:
  - **Des de totes les àrees** es procurarà evitar l'androcentrisme en el llenguatge i la ciència, evitant la utilització de substantius masculins en referir-se a termes genèrics.
  - **Des de totes les àrees** el professorat evitarà el tractament diferencial per als nois i les noies, tant en el desenvolupament de la classe com en els materials didàctics a utilitzar.
  - **Des de totes les àrees**, quan es treballi en grup, es fomentaran els grups mixtos, procurant que tant els nois com les noies participin i es responsabilitzin equitativament en el treball comú del grup.
  - **Des de totes les àrees**, específicament, s'educarà per a la no-discriminació.

I en particular:

- **Des de les Ciències Socials:** on tots els crèdits comuns i variables tracten temes referents a l'educació no discriminatòria, sobretot, on es destaca el paper de la dona al llarg de tota la història.
- **Des de la Tecnologia:** es fomentarà la igualtat en tots els continguts de l'aprenentatge, tant per als nois com per a les noies.
- **Des de la Tutoria:** en la formació de grups, en incorporar-se el nou alumnat a l'Institut, es seguirà el criteri de mantenir un equilibri en el nombre de nois i noies.

Es desenvoluparan activitats que afavoreixin l'educació per a la igualtat i la no-discriminació a tots els cursos d'ESO.

Es desenvoluparan activitats que afavoreixin l'educació per a la igualtat i la no discriminació a tots els cursos de Batxillerat.

Es dinamitzarà als departaments per fomentar l'oferta de **Treballs de Recerca** a Batxillerat que suposin, entre altres, el reconeixement del paper de la dona, en tots els àmbits del saber, al llarg de la història.

3. Organització i funcionament de les activitats o programes quant a metodologia, recursos i durada

3.1. Abolició del masculí com a presumpte genèric

Un dels fenòmens més freqüents i greus de discriminació lingüística consisteix en l'ús del gènere masculí com a neutre, és a dir, el fet d'utilitzar-lo com si abracés masculí i femení.

Amb aquesta consideració, i tenint present que al crear l'Institut era el moment òptim per definir els primers **trets d'identitat**, l'Equip de coordinació pedagògica va proposar *alerta* en la redacció de la documentació administrativa i materials didàctics, de manera que, sempre que sigui possible, s'hauria d'utilitzar genèrics col·lectius, abstractes o la duplicació, en cas necessari.

La intenció era, i és, normalitzar allò que era *anormal*, al mateix temps que aprenem i fem nostra una llengua, adquirim un conjunt de valors, actituds ... que ens serveixen per organitzar i interpretar la nostra experiència, És a dir, la construcció de la llengua, el fet de parlar, tota aquesta expressió, ens estructura els coneixements i el pensament. La llengua no només ens permet comunicar i comunicar-nos, sinó que hi aprenem, adquirim altres coneixements a través d'ella.

En aquest sentit es proposa incorporar expressions com *la joventut, el jovent, la gent, la població, les persones, l'alumnat, el professorat, la família, la comunitat escolar, els nois i les noies, companys i companyes, pares i mares, senyores i senyors, la persona tutora ....*

Aquesta intenció la podem veure reflectida, en detall, en alguns dels documents que adjuntem a l'annex, no obstant, en mostrem alguns exemples tot seguit:

- En lloc de: ... *els joves* d'Esparreguera són poc solidaris ...
Escriurem: ... *la joventut* d'Esparreguera .... *el jovent* o ... *la gent jove*
- En lloc de: .... *els esparreguerins* celebren la Festa Major
Escriurem: ... *la població d'Esparreguera....* o ... *la gent d'Esparreguera*
- En lloc de: ..... Es convoca *als alumnes* de 3r curs .....
Escriurem: ..... Es convoca *a l'alumnat* de 3r curs .....
- En lloc de: ..... Les activitats de S. Jordi, organitzades per *professors i alumnes* de
Escriurem: ..... pel *professorat i alumnat* de .... o per *la comunitat escolar* de .....
- En lloc de: ..... *Els alumnes* que participen en l'intercanvi amb Dinamarca
....
Escriurem: ..... *Els nois i les noies* que.... o *Les noies i els noies* que ....
- En lloc de: *Companys*: Us convoquem a la propera reunió .....
- En lloc de: *Companys i companyes*: Us convoquem a la propera reunió .....
- En lloc de: Benvolguts pares: Properament tindrà lloc a l'Institut .....
- En lloc de: Benvolguts pares i mares o Benvolguda família o Senyores i senyors:
Escriurem: Benvolguts pares i mares o Benvolguda família o Senyores i senyors:
- En lloc de: Observacions *del tutor* en la reunió d'avaluació
Escriurem: Observacions de la persona *tutora* o del *tutor* o de la *tutora* o de la *tutoria*
- .... I molts altres ...

3.2. La retolació de l'Institut

Les persones que ens dediquem a l'ensenyament fa anys, hem observat, sovint, que només travessar les portes dels centres educatius, i són centres educatius, ens podem dirigir al despatx del "*director*" i trobar-lo ocupat per una *directora*, o passar per la "*Sala de Professors*" i trobar-nos amb un gran nombre de *professores*, o fixar-nos que el despatx de l'*Associació de Pares* està ocupat, només, per *mares* ...

L'Equip Gestor responsable d'endegar l'IES El Castell, va creure que tenia una magnífica oportunitat de retolar els espais, sobretot despatxos, utilitzant abstractes en lloc de càrrecs, aconseguint així una redacció no sexista que permet obviar el sexe de qui en aquell moment fa la funció. Seria molt extens relacionar tots els espais retolats del centre, citarem els més significatius:

<i>Direcció</i>	<i>Secretaria</i>	<i>Coordinació Pedagògica</i>
<i>Cap d'Estudis</i>	<i>Administració</i>	<i>Sala de Professorat</i>
<i>Sala de visites</i>	<i>Tutoria 1</i>	<i>Tutoria 2</i>
<i>Consergeria</i>	<i>Dept.. d'orientació</i>	<i>AMPA (Associació de mares i pares)</i>
<i>Consell de delegats i delegades</i>		

...

Hi ha, a més, d'altres rètols com: Aula d'audiovisuals, aula d'informàtica, Laboratori de Ciències, Dept.. de Matemàtiques ... que no ofereixen cap singularitat des del punt de vista d'un ús no sexista de la llengua.

3.3. Activitats a Tutoria

Des de bon començament, la posada en marxa de l'Institut, l'Equip de Coordinació Pedagògica va elaborar un pla organitzatiu que facilités el treball en equip de les persones tutores tot vetllant per la programació de les activitats generals, la seva temporització dins dels diferents cursos i etapes i els recursos i material a utilitzar. D'aquesta manera s'ha estructurat, que a cada curs, cada trimestre l'acció tutorial giri al voltant d'una idea matriu. En particular, ja pel curs 96-97, es va fer l'esbós de les activitats específiques a desenvolupar, referents a coeducació, al voltant del mes de març; sense que això suposi no tractar d'una manera permanent aspectes coeducatius genèrics. Per facilitar el treball de desenvolupament de la sessió de tutoria a l'aula i per garantir un treball mínim a tots els cursos es proporciona al tutor o a la tutora de grup un guió amb els objectius, materials i guia de l'activitat a classe. En mostrem alguns exemples (les activitats complertes les trobarem a l'annex) tot seguit:

NOIS I NOIES. EL MÓN DEL TREBALL

3r curs. SESSIÓ 24 (Setmana del 2 al 6 de març)

Material

- Full il·lustrat amb un dibuix d'una entrevista laboral "*El món del treball*".
- Activitats de debat sobre el text i de creació d'històries similars. Possible recreació de la història en còmic.

Objectius

- Reflexionar i debatre sobre la discriminació actual que té la dona quan ha d'aconseguir un lloc de treball.
- Comprovar que les situacions que s'expliquen al text com ara l'absentisme, solen anar lligades a la maternitat i a la cura que sol tenir la dona de les criatures petites.
- Reflexionar sobre la importància que se li dóna a l'aspecte físic de la dona. Passa el mateix amb els homes?
- Afavorir el desenvolupament de criteris personals.
- Respectar les diferents opinions.
- Llegir, comprendre i analitzar textos.
- Ser crítics i crítiques amb les actuals situacions de desigualtat laboral entre l'home i la dona.

Guió de la Sessió:

1. Presentar a l'alumnat el tema.
2. Lliurar a cada noi i noia el full sobre "Un món al revés".
3. Fer llegir a un noi o a una noia, en veu alta, el text.
4. Deixar que l'alumnat copsi l'equívoc del text.
5. Proposar a l'alumnat les activitats que hi ha al final del text:
  - debatre el text
  - inventar una altra història
  - traslladar la història a vinyetes de còmic.

NOIS I NOIES (1). EDUCACIÓ PER A LA IGUALTAT

1r curs: SESSIÓ Núm. 30 (Setmana del 12 al 16 d'abril)

Aprofitant el treball de tutoria d'educació dels valors, hem considerat convenient dedicar algunes sessions a l'educació per a la igualtat. Així treballarem aquestes sessions que hem anomenat. "Nois i Noies".

Material

- Full amb dibuix "**Qui fa què?**"

Objectius

- Reflexionar sobre algunes situacions de discriminació que es donen en la nostra societat.
- Ajudar a superar prejudicis i idees preconcebudes.
- Educar en la igualtat.
- Facilitar la intercomunicació del grup.
- Afavorir el desenvolupament de criteris personals.
- Respectar les diferents opinions.
- Llegir, comprendre i analitzar un text.

Guió de la sessió

1. Lliurar a cada noi i noia una còpia del full amb el dibuix d'una casa i unes caselles.
2. Explicar la intencionalitat de l'activitat: veure si hi ha o no igualtat en el repartiment de les feines en general, per passar a analitzar els casos particulars dels nois i les noies del grup classe.
3. Fer l'exercici de reemplenar les caselles. Explicar que es poden incorporar altres membres de la família.
4. Discutir el resultat i si l'alumnat està motivat, realitzar un exercici col·lectiu. (que reculli el conjunt de les dades de la classe). Es pot fer a la pissarra.
5. Podem acabar l'activitat fent-ne una representació gràfica.

TREBALL I DISCRIMINACIÓ (1)

2n curs. SESSIÓ 30 (Setmana del 12 al 16 d'abril)

El tema d'aquesta sessió és el **treball**. El treball com l'activitat manual i mental que realitza la persona per guanyar-se la vida. L'activitat que proposem vol ser una reflexió de formes de discriminació inconscients i la recerca de solucions senzilles. També, una reflexió sobre el treball com a valor positiu enfront de l'atur com a valor negatiu.

Material

- Full guia de la sessió i full de reflexió i informació. Tots dos pel tutor o tutora.
- Full de treball per l'alumnat "**Treball i discriminació**".

Objectius

- Reflexionar sobre les diferents categories del mercat de treball.
- Ajudar a analitzar quina imatge es dona als seleccionadors o seleccionadores de personal.
- Educar en la igualtat.
- Facilitar la comunicació entre els grups.
- Estimular per tal de millorar el seu rendiment acadèmic.

Guió de la Sessió

- El tutor o tutora farà una breu explicació, resum del full "**Ingrés al treball i dualització del mercat de treball.**"
- El tutor o tutora anotarà a la pissarra els conceptes de Michael Piore sobre la dualització: Mercat primari, Mercat secundari, característiques, estable, ben pagat, amb promoció, barems, índexs professionals, qualificacions, experiències, índexs socials, personalitat, imatge, classe social, origen familiar, relacions, primera categoria, segona categoria.
- Ajudar a confeccionar un mapa conceptual amb aquests conceptes.
- Proposar interpretar el paper de seleccionador o seleccionadora de *SUPECO* per tal de cobrir una plaça de caixer o de caixera.
- Ajudar a cada noi i noia a fer un llistat de condicions professionals i d'índexs socials que ells individualment representen.
- Obrir un ampli debat, evitant la càrrega semàntica contra les empreses i afavorint un canvi d'actitud nostra.

NOIS I NOIES (2) UN ESTUDI DE CAS

1r curs. SESSIÓ 32 (Setmana del 26 al 30 d'abril)

Material

- Full guia de la sessió. Tots dos pel tutor o tutora.
- Full de treball per l'alumnat "***Un estudi de cas***".

Objectius

- Debatre la categoria del treball de la dona de casa.
- Reflexionar sobre la possibilitat de discriminació de la dona per haver de fer moltes vegades una doble jornada.
- Comentar les situacions presentades en els models a les situacions familiars dels nois i noies del grup.
- Educar en la igualtat.
- Afavorir el desenvolupament de criteris personals.
- Respectar les diferents opinions.

Guió de la Sessió

- Presentar a l'alumnat el tema com a continuació de la sessió anterior.
- Lliurar a cada noi i noia el full "***Un estudi de cas***".
- Explicar la intencionalitat de l'activitat: veure la discriminació que té la dona perquè ha de treballar fora de casa i després té una doble jornada a la seva llar.
- Respondre a les preguntes plantejades.
- Proposar comparar la situació familiar donada a les situacions familiars dels nois i noies del grup.
- Comentar, passats uns 20 minuts, les respostes i començar un possible debat que haurà d'anar a posicions unificades o resoltes pel tutor o per la tutora.
- Recollir les propostes per millorar la situació familiar plantejada.

TREBALL I DISCRIMINACIÓ (2)

2n curs. SESSIÓ 32 (Setmana del 26 al 30 d'abril)

El tema d'aquesta sessió és el **treball domèstic**. L'activitat que proposem vol ser una reflexió sobre la importància del treball domèstic i la valoració que socialment en fem.

Material

- Full guia de la sessió. Tots dos pel tutor o tutora.
- Full de treball per l'alumnat "**Treball domèstic i doble jornada**".
- Full de treball per l'alumnat "**La jornada de treball de les mestresses de casa**".

Objectius

- Debatre la categoria del treball de la dona de casa.
- Reflexionar sobre la possibilitat de discriminació de la dona per haver de fer moltes vegades una doble jornada.
- Comentar les situacions presentades en els models a les situacions familiars dels nois i noies del grup.
- Comentar el resultat de l'estudi sociològic que presenta el text, valorant la diferència entre els treballs remunerats i el treball domèstic.
- Educar en la igualtat.
- Donar valor als estudis fets amb serietat sobre fets socials.
- Afavorir el desenvolupament de criteris personals.
- Respectar les diferents opinions.

Guió de la Sessió

- Presentar a l'alumnat el tema com a continuació de la sessió anterior.
- Lliurar a cada noi i noia el 1r full sobre el treball domèstic i la doble jornada.
- Explicar la intencionalitat de l'activitat: veure la discriminació que té la dona perquè ha de treballar fora de casa i després té una doble jornada a la seva llar.
- Comentar el 1r text i el dibuix responent a la pregunta plantejada.
- Respondre a les preguntes de l'apartat "*doble jornada*".
- Comentar, passats uns 10 minuts, les respostes i començar un possible debat que haurà d'anar a posicions unificades o resoltes pel tutor o per la tutora.
- Lliurar a l'alumnat el segon full. Proposar a un noi o a una noia que faci una lectura en veu alta del text.
- Proposar calcular el sou setmanal que hauria de cobrar una mestressa de casa.
- Calcular el nombre d'hores que treballa una mestressa de casa i un treballador d'una empresa.
- Comentar les dades veient la desigualtat que representen.

ANÀLISI DEL MISSATGE TELEVISIU

1r Batxillerat. SESSIÓ N° 17 (Setmana del 8 al 12 de febrer)

Analitzem els informatius i analitzem la publicitat

Material :

- 1.- Full resum de l'activitat del visionat per temes (informatius) i propostes de debat sobre aquests.
- 2.- Full amb propostes de debat sobre la publicitat, amb uns exemples extrets de la premsa que poden servir per a analitzar alguns aspectes ja extrets del passi del vídeo (Malboro per exemple).

Objectius:

- Analitzar el fenomen televisiu i descobrir quina és l'esfera comunicativa en la ue es mou la televisió i com exerceix la majoria dels seus efectes socialitzadors des de la lògica de les emocions.
- Debatre els informatius que s' han vist en la sessió 14 i analitzar i entendre el perquè dels temes triats.
- Analitzar i entendre el paper de la publicitat de la sessió 15 i debatre el paper que té en la designació dels rols i en l' educació de la gent jove i de tota la societat.

Guió de la sessió :

- S' ha plantejat el guió per fer-lo en una sola sessió.
- En primer lloc, els tutors i tutores dels grups podeu plantejar qualsevol idea que vosaltres, com a responsables de la tutoria, penseu que s'hagi de treballar. Tot seguit, si ho creieu convenient, podeu entregar els fulls de la proposta. El primer és el full d'una reflexió que ja hauríeu comentat quan es va tancar el primer visionat dels informatius. Després, ja que el tema de la publicitat sol agradar més, s'ha pensat en proposar enunciats a l'alumnat que poden respondre col.lectivament o bé, fer grups de 4 persones, o més reduïts i arribar a unes afirmacions discutibles amb tot el grup classe. Per acabar s'ha pensat que, presentar algun model visual, també pot ajudar a acabar de delimitar el paper de la publicitat en la nostra societat.
- Seria bo, entre tot el grup, arribar a analitzar quina influència té aquesta en la gent jove, en les seves famílies i de quina manera es repeteixen els rols femenins i masculins en la nostra època, sense haver canviat gaire d'anys enllà.

4. Treballs de recerca a Batxillerat

Com ja s'ha dit, l'Equip de Coordinació Pedagògica, dinamitza als departaments per fomentar l'oferta de **Treballs de Recerca** a Batxillerat que suposin, entre altres, el reconeixement del paper de la dona, en tots els àmbits del saber, al llarg de la història.

Actualment, dues alumnes que faran 2n de Batxillerat, han iniciat el treball ***Dones que han fet Matemàtiques*** al llarg de la història. Aquest treball es va ofertar, entre altres, amb la presentació següent:

DONES QUE HAN FET MATEMÀTIQUES

Història de les Matemàtiques

Tutoria: Maria Corominas. Departament de Matemàtiques

El propòsit d'aquest treball és descobrir algunes aportacions de les dones en el camp de la recerca científica, en particular de les Matemàtiques. Segurament heu sentit parlar de Pitàgores, Tales, Newton, Descartes, ... però, podríem anomenar alguna dona?

La major part de les vegades aquesta informació, tant en els llibres d'història de les matemàtiques com en els llibres de text, està esbiaixada de manera que **la meitat de la humanitat**, les dones, no apareixen, la qual cosa perpetua la idea que les dones no han participat en la construcció del saber i la cultura.

Les dones, a l'igual que els homes, fan la història. Procurarem apropar-nos a la vida de les dones que han fet matemàtiques en diferents temps. L'objectiu és fer visibles les seves múltiples activitats, recuperar la seva imatge, identificar la seva trajectòria de vida i les seves contribucions al desenvolupament de la ciència.

Aquesta proposta de treball s'adreça a l'alumnat de **totes les modalitats de Batxillerat**.

Amb aquest treball es pretén fer una recerca bibliogràfica, alhora que es treballa la formació personal en matèria d'igualtat, de manera que aquestes alumnes podran:

- Adonar-se de la dificultat de trobar informació en els llibres tradicionals d'Història de la Matemàtica.
- A partir de les orientacions de la tutora, fer un bon recull de bibliografies de **Dones** matemàtiques singulars al llarg de la història.
- Percebre una visió optimista de la situació actual: podran conèixer, personalment o per correspondència, 3 dones treballadores en el camp de les matemàtiques: una catalana, una italiana i una anglesa.

5. Treball de les àrees

Volem destacar el treball desenvolupat per l'àrea de **Ciències Socials** que, a grans trets, descriurem tot seguit:

Dins dels **crèdits comuns** de Ciències Socials es treballen, d'una banda quina ha estat l'experiència històrica femenina en el seu conjunt, en els àmbits de reproducció, producció, vida quotidiana, etc. i quina participació han tingut les dones en els processos de canvi històric. En concret, **a 3r d'ESO**, algunes de les activitats proposades són:

El paper de les dones en la família, en el treball, en la cultura i en la legislació, durant l'Antic Règim

- Observar com les etapes classificades de progrés per a la humanitat, sovint, només ho són quan es parla de l'home mentre que per la dona poden ser, fins i tot, de regressió.
- Analitzar els sistemes d'herència i de transmissió del patrimoni.
- Veure com en l'obra dels juristes les dones són considerades com una categoria social específica de la qual es deriva un tractament legal discriminatori i una personalitzat jurídica disminuïda.
- Adonar-se com es manifesta aquest caràcter discriminatori en temes com: el matrimoni, viudetat...
- Conèixer quin era el treball de les dones als gremis i entendre perquè el seu treball no tenia cap reconeixement legal i quins impediments legals s'havia d'enfrontar per tirar endavant el seu negoci.
- Diferenciar la vida quotidiana de les dones segons la seva categoria social.
- Veure com l'actuació dels tribunals eclesiàstics afectava bàsicament les dones acusades de "bruixes" aquesta persecució simbolitza la regressió a nivell ideològic sobre les dones com a transgressores de la ideologia i moral de l'època.

La participació de les dones en la Revolució Francesa

- Analitzar les reivindicacions de les dones expressades en el "Quadern de queixes" de la Revolució Francesa.
- Comparar la Declaració dels Drets de la Dona i de la Ciutadania, elaborat per *Olympe de Gouges* amb la Declaració de Drets de l'Home i del ciutadà.
- Comentar com van afectar els canvis de la Revolució Francesa en la vida quotidiana de les dones: família, treball, vestimenta, etc.

La presència de les dones a la Revolució industrial

- Comparar les condicions laborals de les obreres pel que fa a salari i condicions de treball, respecte als obrers.
- Veure quina consideració social hi havia davant la presència de les dones en el món del treball.
- Entendre com el treball a domicili era una dedicació majoritària per a moltes dones que feien aquesta opció perquè entrava menys en conflicte amb els paràmetres socioculturals del període.
- Analitzar el model de dona que proposava l'església i diferents autors de l'època.

Dins del crèdit comú de **4t d'ESO**:

Les dones en la història contemporània

- Veure el llarg camí iniciat per les dones cap a l'obtenció dels drets polítics.
- Analitzar les funcions que tradicionalment s'han atribuït a les dones i els canvis que defensaven.
- Analitzar les reivindicacions de les dones i el moviment emancipador a través de textos o discursos d'algunes sufragistes: *Susan B. Anthony, Elizabeth Cadi Stanton,....*
- Observar la resposta d'intel·lectuals i polítics de l'època davant de les reivindicacions de les dones, pel que fa, sobretot, a la seva participació en la vida política i a la consecució del vot.

El paper de les dones a la Guerra Civil espanyola

- Conèixer les mobilitzacions i la lluita de les dones als fronts de guerra.
- Analitzar la participació de les dones en diferents camps d'activitat durant la guerra i les seves reivindicacions.
- Valorar la importància de la tasca desenvolupada per les dones per garantir la supervivència quotidiana.

Les dones a la Dictadura

- Veure la redefinició del paper social que la Dictadura assigna a la dona manifestat explícitament en el "*Preàmbulo de la Ley del 18 de julio*".
- Analitzar la nova legislació laboral.
- Analitzar alguns dels textos de la *Sección Femenina* que reafirmen el paper de la dona com a mare i mestressa de casa.

Crèdit variable a 4t curs: **Dones en la història**

Algunes activitats a **Batxillerat** dins del crèdit de modalitat de **geografia**:

Formes de discriminació actual

En documents oficials:

- Veure quines connotacions sexistes trobem en l'anàlisi de diferents fulls d'empadronament de la població catalana tant en l'actualitat com en el passat.
- Veure quina resposta dóna la població davant certs conceptes discriminataroris.

En estadístiques elaborades per institucions privades:

- Anàlisi d'un estudi sobre preferències del tipus d'establiment comercial de la població catalana, com s'utilitzen les categories sexistes: l'enquesta va adreçada a les dones i no a la població en general. El criteri de classificació no és econòmic, social o professional, sinó que s'empren termes com "*dones modernes*", *dones tradicionals*".

6. Activitats extraescolars

En el marc de "**Xerrades a l'Institut**" i del treball: **SOM PERSONES SOLIDÀRIES?** s'han fet diferents conferències, adreçades a l'alumnat de 2n cicle d'ESO i Batxillerat, de les que volem destacar:

Dones i tercer món: a càrrec d'una professora del centre vinculada a una ONG.

Dones i treball: a càrrec d'un noi i una noia d'Acció Jove del Sindicat CCOO.

Dones i minusvalia: a càrrec de joves de l'Institut GUTTMAN.

Dones a la UPC: a càrrec de joves estudiants de la UPC sobre estudis universitaris.

4. Descripció de l'àmbit en què es realitza el treball: sessions de tutoria, setmanes culturals, activitats extraescolars, coordinació pedagògica

En els apartats anteriors, pensem, ha quedat reflectit que les accions per la coeducació es realitzen, i s'han realitzat, en diferents àmbits:

Coordinació Pedagògica ha dinamitzat i coordinat el projecte entorn de:

L'organització del centre
Les sessions de tutoria de l'ESO
Les sessions de tutoria del Batxillerat
El *Currículum* de les àrees
El Treball de recerca de Batxillerat
Les activitats extraescolars

AVALUACIÓ

Els Equips de treball encarregats de seguir el projecte, tenen, també, la responsabilitat de avaluar-lo. En concret:

- **Els tutors i tutores** de cada nivell avaluen les activitats que s'han desenvolupat amb els diferents grups d'alumnat.
- **L'Equip de coordinació** de cada àrea valora el grau d'assoliment dels objectius de les activitats realitzades, tant pel que fa al currículum comú com al variable.
- **L'Equip docent** de cada nivell recull les propostes d'actuació a partir de la valoració conjunta, proposant modificacions, si s'escau.
- **La Comissió Pedagògica**, a partir del treball anterior, concreta el projecte pel període següent.

5. Persones responsables de l'organització i coordinació del treball, i, si s'escau alumnes participants

Relacionem, a continuació, **el professorat** que ha dinamitzat el projecte:

- 1.- MAMPEL AYUSO, Blanca, professora de C. Socials. **Directora.**
  - 2.- COROMINAS CANAL, Maria, professora de Matemàtiques. **Coordinadora. Pedagògica.**
  - 3.- GONZÁLEZ SOLA, Helena, professora de Català. **Coordinadora d'ESO** cursos 96-97 i 97-98 i **Coordinadora de Batxillerat** el curs actual.
  - 4.- GISPERT MAS, Conxita, professora d'Anglès. **Coordinadora de 1r cicle d'ESO.**
  - 5.- RUBIO GARCIA, Fernando, professor de Castellà. **Coordinador d'ESO** curs 98-99.
  - 6.- LÓPEZ ORTEGA, Hermínia, professora d'Anglès, **tutora de Batxillerat.**
- La **coordinació** del projecte ha estat realitzada per Blanca Mampel i Maria Corominas.

Tal com ja ha quedat reflectit, en el desenvolupament del projecte hi ha participat tot **l'alumnat** del centre. El nombre d'alumnes ha variat d'un curs a l'altre. El curs actual tenim:

A ESO:

- 1r curs: 4 grups de 31 alumnes
- 2n curs: 3 grups de 32 alumnes
- 3r curs: 3 grups de 95 alumnes
- 4t curs: 5 grups de 119 alumnes

A Batxillerat:

- 1r curs: 3 grups de 75 alumnes

No obstant això, voldríem mencionar les dues alumnes que han escollit el treball de recerca esmentat més amunt:

- Maite CASTILLA
- Jessica GARCIA

Esperem que la nostra i altres experiències serveixin d'estímul per altres centres educatius en el foment de la igualtat d'oportunitats entre noies i nois.

MARIA COROMINAS
COORDINADORA PEDAGÒGICA

BLANCA MAMPEL
DIRECTORA

Esparreguera, 10 de juny de 1999